

***Commissie van toezicht op de Arrestantenzorg
voor de politie eenheid Noord-Nederland***

Jaarverslag 2017

April 2018

Jaarverslag CTA Noord-Nederland 2017

Inhoudsopgave	Pagina
1. Inleiding	3
2. De commissie	4
3. Werkwijze	4
4. Aantal bezoeken	5
5. Overzicht bezoeken	5
6. Gesproken arrestanten/ingeslotenen	7
7. Ontvangst en rondleiding	7
8. Registratie arrestantengegevens	7
9. Huisvesting	8
10. Veiligheid arrestanten	8
11. Bejegening van arrestanten	10
12. Bevindingen uit interviews met arrestanten	12
13. Veiligheid arrestantenverzorgers	12
14. Melden van incidenten	12
15. Communicatie eenheidsleiding	13
16. Verbeterplan Noord-Nederland n.a.v. Onderzoek door de inspectie veiligheid en justitie (IV en J)	13
17. Conclusie, aandachtspunten en aanbevelingen	13

1. Inleiding

Dit is het jaarverslag 2017, van de Commissie van toezicht op de Arrestantenzorg (CTA) in de politie eenheid Noord-Nederland. De onderwerpen die in dit verslag aan de orde komen, zijn de onderwerpen conform de afspraken met het landelijk centrum (LCCTA), aangevuld met specifieke onderwerpen van de CTA-Noord-Nederland.

De op 1 januari 2013 in werking getreden *Regeling beheer politie* (Stcrt. 2012, 26981) die de rol van CTA beschrijft, is met ingang van 1 juli 2015 vervangen door het *Besluit beheer politie*.

Al in de *Regeling beheer politie* is het voornemen geuit om de taken en bevoegdheden van de korpschef op het terrein van de commissies van toezicht op de arrestantenzorg te verleggen naar de minister van Veiligheid en Justitie. Achtergrond van deze beleidswijziging was het bieden van betere garanties voor de onafhankelijkheid van de commissies van toezicht. Inmiddels is deze wijziging doorgevoerd in artikel 24, tweede lid, van het *Besluit beheer politie*. Deze wijziging bekrachtigt niet alleen de onafhankelijkheid van de commissies, maar sluit ook beter aan bij het *Optional Protocol to the Convention against Torture (OPCAT)*, waar in het jaarverslag van 2013 al op in is gegaan. Vermeldenswaardig is dat kort na de wijziging het Subcomitee on Prevention of Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (SPT) een bezoek aan Nederland heeft gebracht (van 28 tot 31 juli 2015). Over een dergelijk bezoek wordt afzonderlijk, vertrouwelijk, gerapporteerd aan de Nederlandse Staat en de Nederlandse nationale preventiemechanismen (NPM).

De commissie heeft -ook na 1 juli 2015- onveranderd tot taak om:

- a. toezicht te houden op de arrestantenzorg;
- b. jaarlijks (voor 1 maart) rapport uit te brengen aan de korpschef over haar werkzaamheden en bevindingen over het voorgaande jaar;
- c. gevraagd en ongevraagd aan de korpschef advies uit te brengen en inlichtingen te geven omtrent aangelegenheden betreffende de arrestantenzorg.

Onder arrestantenzorg wordt verstaan: zorg voor de huisvesting, veiligheid, verzorging, bejegening en vervoer van ingeslotenen door de regionale eenheid en door een landelijke eenheid in het gebied van die regionale eenheid (artikel 1, sub i, van het *Besluit beheer politie*).

Toeziht kan plaatsvinden op iedere locatie die door de politie gebruikt wordt voor het insluiten van personen, inclusief al dan niet tijdelijke ophoudkamers, spreek- en verhoorruimtes buiten een politiecellencomplex en cellencomplexen binnen gerechtsgebouwen. Naast het toezicht op de arrestantenzorg in locaties bepaalt het voorliggende besluit dat de commissies toezicht houden op het vervoer van ingeslotenen uitgevoerd door de politie. Daarmee is verzekerd dat de gehele arrestantenzorg uitgevoerd door de politie onder het toezicht van de commissies valt (Stb. 2015, 223, blz. 25).

De in het *Besluit beheer politie* neergelegde rapportageverplichting maakt dat de korpschef over de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden, waaronder de eindverantwoordelijkheid over de zorg voor de ingeslotenen, verantwoording moet afleggen aan de minister. Met het oog daarop zendt de korpschef uiterlijk 15 mei aan de minister de jaarlijkse rapporten van de commissies van toezicht op de arrestantenzorg. Dat doet hij tezamen met een verslag over de wijze waarop hij gevolg heeft gegeven aan deze rapporten. Dat verslag zendt hij in afschrift aan de voorzitters van de commissies. In het verslag zal de korpschef zich tegenover de minister verantwoorden wat is gedaan met de opmerkingen en de adviezen van de commissies in hun jaarlijkse rapportages.

Tot slot blijft er -onveranderd- een landelijk afstemmingsoverleg bestaan voor de borging van de kwaliteit van het toezicht op de arrestantenzorg (artikel 6 van de Regeling toezicht arrestantenzorg politie).

Het betreft een beknopt jaarverslag, omdat de commissie van elk afzonderlijk bezoek een verslag opmaakt en verstrekt aan de korpschef. Deze verslagen zijn daarnaast bestemd voor de politiechef en de direct voor de locatie verantwoordelijke leidinggevend. Door de eenheidsleiding wordt schriftelijk gereageerd op de rapportages die worden uitgebracht. Eveneens vindt er 1 of 2 keer per jaar overleg plaats tussen (een afvaardiging van) de commissie en de eenheidsleiding.

2. De Commissie

Op het moment van schrijven, bestaat de commissie uit 6 leden waarvan mevr. S.S. Mol is uitgevallen en vervroegd zal aftreden. De heer J. Lohuis bleek door een procedurefout formeel nog niet benoemd. De heer E. de Groot is in december toegevoegd als aspirant lid en in april 2018 formeel benoemd. Per 1 januari 2019 zal de voorzitter mevr. M. Bolwijn vervroegd aftreden na een termijn van 7,5 jaar.

Samenstelling CTA en rooster van aftreden

Commissielid	Aftredend 1 ^e termijn	Aftredend 2 ^e termijn	Achtergrond
Mw. A. A. Bremer lid	26 mei 2018	26 mei 2022	Veiligheid en kwaliteitsmanagement
Dhr. J. Lohuis lid	?	?	Gevangeniswezen
Mw. S.S. Mol lid	Zal in 2018 aftreden		Jeugdarts met GGD-achtergrond
Mw. A.M. Nijburg lid	1 jan. 2020	1 jan. 2024	Verpleegkundig-specialist GGZ
Mw. M. Bolwijn Voorzitter	1 juni 2015	1 juni 2019	GGZ/Jeugdzorg/Mediation
Dhr. E. F. van der Goot, lid	1 januari 2022		Bestuurs-/gezondheidsrecht

Ondersteuning van de CTA:

De CTA is gedurende een lange periode door diverse omstandigheden slechts minimaal ondersteund, wat zijn weerslag had op het functioneren van de commissie en het afhandelen van formele procedures. Mw. A. Wagenaar-Buiter is nu toegevoegd als de secretaris van de commissie.

In 2017 heeft de commissie 5 keer vergaderd. Daarnaast heeft er een gezamenlijk overleg plaatsgevonden tussen de CTA en de heren R. Zwart, P. Dol, E. Slomp en B. Schepers m.b.t. de actuele stand van zaken m.b.t. de arrestantenzorg en de voortgang van de verbeterpunten vanuit de CTA.

Er hebben twee vergaderingen plaatsgevonden voor de voorzitters van alle eenheden met de LCCTA en eveneens hebben er twee vergaderingen plaatsgevonden voor de secretarissen van alle eenheden met de LCCTA.

Commissielid mevr. A. Bremer heeft daarnaast de landelijke CTA-conferentie bezocht op 21 april en de landelijke themadag voor CvT op 6 november.

3. Werkwijze CTA

De commissie stelt zich ten doel om de ophoudkamers van de politiebureaus en de in de

rechtbanken ingerichte cellen jaarlijks één keer te bezoeken en de politiecellencomplexen twee tot vier keer per jaar. Tijdens deze bezoeken is er aandacht voor de volgende hoofdonderwerpen:

- de bezetting van de ophoudkamers en cellen;
- huisvesting en vervoersmiddelen;
- veiligheid (incl. medicatieveiligheid);
- verzorging en bejegening (incl. medische zorg);
- bevindingen van arrestanten;
- door de LCCTA vastgestelde landelijke thema's
- omstandigheden rond aanhouding;
- vervoer voorafgaand aan de insluiting.

Bezoeken en wijze van rapporteren

De cellencomplexen worden altijd door twee commissieleden bezocht, op wisselende dagen en tijdstippen, de ophoudkamers van politiebureaus door één commissielid. De rechtbanken worden afwisselend door één of twee commissieleden bezocht, e.e.a. afhankelijk van te monitoren thema's en voorgaande bevindingen. Van elk bezoek wordt een rapportage opgesteld volgens een vast format, waaraan conclusies en/of aanbevelingen worden verbonden. De rapportages worden in de eerstvolgende vergadering van de commissie vastgesteld en daarna door de secretaris verzonden naar de leiding van de eenheid en aan de direct voor de betrokken locatie verantwoordelijk leidinggevende. Uiteraard worden tijdens de bezoeken zelf ook mondeling opmerkingen geplaatst, indien de bezoekende commissieleden dat nodig achten.

In voorkomende gevallen woont een lid van de commissie een calamiteiten oefening bij.

Kwaliteit

De commissie besteedt in elke vergadering aandacht aan de kwaliteit van de inspecties, rapportages en toetsing aan de reglementen.

4. Aantal bezoeken

Van de 45 locaties, zijn er 41 bezocht. Van de Waddeneilanden is alleen Ameland bezocht. De bureaus op de Waddeneilanden hebben over het algemeen nog maar zeer beperkte openingstijden waardoor een onverwacht bezoek niet zinvol is. De CTA kiest er dan ook voor om in 2018 uitgebreide en aangekondigde bezoeken in te plannen voor de Waddeneilanden. Daarvoor is de zomerperiode het meest geschikt, vanwege de stroom aan toeristen op het eiland. Per abuis is Burgum niet bezocht en een bezoek zal dan ook per z.s.m. in 2018 plaats gaan vinden.

Er zijn in totaal 45 onaangekondigde bezoeken gebracht aan 41 locaties.

5. Overzicht bezoeken

Overzicht bezoeken

Tabel 1: bezoeken in 2017

	Locaties in Groningen	Beste m- ming	Bezocht in 2017	Bedrijf snoed plan?	Voorafgaan d jaar ontruimings- oefening?
1	Delfzijl	ok	6 jan 7 juni	ja	ja
2	Groningen, Diamantlaan	ok	28 dec	ja	nee

3	Groningen, Guyotplein rechtbank	dc	14 juli	ja	ja
4	Groningen, Hooghoudtstraat (cellencomplex)	cc	20 maart 4 nov	ja ja	nee ja
5	Groningen, Korreweg	ok	28 dec	ja	nee
6	Groningen, Parkallee	ok	28 dec	?	?
7	Groningen, Rademarkt	ok	14 juni	ja	ja, geen verslag
8	Haren	ok	14 nov	ja	Ja, geen verslag
9	Hoogezand	ok	21 nov.	ja	ja
10	Leek	ok	27 juli	nee	nee
11	Stadskanaal	ok	8 sept	ja	nee
12	Uithuizen	ok	18 dec	ja	nee
13	Veendam	ok	8 juni	ja	nee
14	Winschoten	ok	29 dec	ja	ja geen verslag
15	Zuidhorn	ok	29 dec	nee	nee
	Locaties in Fryslân	Beste m- ming	Bezocht in 2017	Bedrijf s- nood plan?	Vooraf- gaande jaar ontruimings oefening?
16	Ameland	ok/c	19 juni	ja	ja
17	Bolsward	ok	1 nov	ja	nee
18	Burgum	ok	Nee, dec.2016	?	?
19	Dokkum	ok	27 juli	ja	Ja
20	Drachten	ok	29 sept	ja	ja
21	Franeker	ok	19 dec	nee	ja
22	Harlingen	ok	16 maart	ja	Ja
23	Heerenveen	ok	21 aug	ja	nee
24	Joure	ok	27 juli	nee	nee
25	Koudum	ok	29 dec	ja	ja
26	Leeuwarden Holstmeerweg (cellencomplex)	c/ok	30 juni	ja	ja
27	Leeuwarden Wilhelminaplein (gerechtshof)	dc	20 okt.	?	nee
28	Leeuwarden Zaailand (rechtbank)	dc	30 juni	ja	ja
29	Lemmer	ok	28 feb	ja	nee
30	Oosterwolde	ok	29 dec.	ja	nee
31	Sneek	ok	3 maart 29 dec	ja	nee
32	St. Annaparochie	ok	22 feb.	nee	nee
33	Schiermonnikoog	ok+c	nee		
34	Terschelling	ok+c	nee		
35	Vlieland	ok+c	nee		
36	Wolvega	ok	1 maart	ja	ja

	Locaties in Drenthe	Beste m- ming	Bezoekt in 2017	Bedrijf snood plan?	Vooraf- gaande jaar ontruimings oefening?
37	Assen (cellencomplex)	c/ok	19 juni poos buiten gebruik geweest	ja	ja
-	Assen, Weiersstraat	ok	25 aug	ja	nee
39	Assen, rechtbank	dc	17 nov	nee	nee
40	Beilen	ok	17 nov	ja	nee
41	Coevorden	ok	27 dec	ja	nee
42	Emmen, Westeind	ok	25 sept	ja	nee
43	Hoogeveen	ok	16 dec.	ja	nee
44	Klazienaveen	ok	12 juni	ja	nee
45	Meppel	ok	27 dec	ja	nee

Verklaring tekens:
ok = ophoudkamer
c = cel
dc = dagcel

6. Gesproken arrestanten/ingeslotenen

In totaal zijn 14 meerderjarige arrestanten/ingeslotenen gesproken, waarvan 9 in de cellencomplexen en 5 in de rechtbanken/gerechtshof. Dit aantal is aanmerkelijk lager dan voorgaande jaren en is o.a. een gevolg van het feit dat er minder bezoeken zijn afgelegd aan de cellencomplexen (vanwege tijdelijke sluiting van het complex in Assen i.v.m. een renovatie). Op politiebureaus met ophoudkamers worden slechts een enkele keer arrestanten aangetroffen maar die zijn dan veelal in verhoor of vertrekken net, waardoor er geen gelegenheid is om ze te spreken.

7. Ontvangst en rondleiding

Over het algemeen zijn de bezoekende leden correct en gastvrij ontvangen, een enkele keer wist men niet af van het bestaan van de commissie. Vaak heeft het ontbroken aan een actuele lijst van de commissieleden op de diverse locaties. Veelal hebben de opmerkingen en aanbevelingen van de commissie in het voorafgaande jaar, geleid tot verbeteringen.

Wat ook opviel, was dat de CTA-leden veelal werden rondgeleid door beambten die aangaven zelf onbekend te zijn op het bureau en zodoende niet goed wisten hoe het primaire proces op het desbetreffende bureau normaliter verliep. Een chef van dienst was slechts zelden aanwezig.

8. Registratie arrestantengegevens

Tijdens steekproeven is gebleken dat de registratie van gegevens betreffende de arrestant in cellencomplexen over het algemeen volledig en actueel is. Dit betreft zowel de registratie van afgegeven bezittingen als de registratie van zaken als luchten, maaltijdverstrekking en medische zorg. Wat er vaak aan ontbreekt, is dat de arrestant zelf een afschrift ontvangt van hetgeen hij aan spullen heeft afgegeven.

In de politiebureaus is de registratie moeilijker te controleren omdat er vaak tijdens het afgelegde bezoek geen arrestant aanwezig is en de leden dan alleen af kunnen gaan op wat

er verteld wordt, zonder dit daadwerkelijk te kunnen toetsen.

9. Huisvesting

Cellencomplexen

Noord Nederland telt 3 cellencomplexen, te weten in Groningen, Leeuwarden en Assen.

De bezochte cellen en ophoudkamers in de cellencomplexen waren goed in orde in de zin van voldoen aan gebouw-eisen, schoon, ordelijk, een goede temperatuur, geen losse voorwerpen of anderszins gevaarlijke omstandigheden.

Het cellencomplex in Assen is tijdelijk uit de roulatie geweest vanwege het vervangen van de techno-zuilen in de cellen. Deze waren voorheen veelal defect.

Huisvesting rechtbanken Groningen, Assen en Leeuwarden alsmede het gerechtshof:

- De ophoudruimtes in de rechtbank Assen ogen nog steeds erg onverzorgd vanwege alle bekrassingen in de ophoudruimtes. In 2018 zal hierover een gesprek plaatsvinden met de rechtbank.
- Zoals in het vorige jaarverslag ook is opgemerkt, zijn de ophoudruimtes in de rechtbank Groningen veelal viezig en er laten stukken verf e.d. los. Ook zijn zaken niet in orde in de werkruimte van de arrestantenverzorgers.
- Het gehele ophoudeel incl. de ophoudruimtes van de rechtbank in Leeuwarden ziet er verzorgd uit.
- In de rechtbanken wordt rekening gehouden met minderjarigen, die veelal in aparte ruimtes worden ingesloten die qua inrichting en kleur vriendelijker aandoen.
- Het ophoudgedeelte van het gerechtshof in Leeuwarden is erg gedateerd en zal besproken worden in een overleg met de rechtbanken.

Huisvesting ophoudruimtes politiebureaus:

- Over het algemeen is deze huisvesting in orde en zijn aanbevelingen omtrent bijv. de intercoms vlot opgepakt.
- Wat opvalt is dat er op een aantal bureaus slordig wordt omgegaan met spullen van arrestanten. Denk dan aan kleding of schoenen die achterblijven en waarvan niet te traceren is van wie ze zijn.
- Niet op elke locatie zijn dekens beschikbaar of het is niet duidelijk of de aangetroffen dekens schoon of reeds gebruikt zijn.
- Sommige ophoudkamers roken erg muf, waren lawaaiig, tochtig of bleken niet schoon.
- De opslag van voorraden en materialen voor arrestanten ziet er toenemend rommelig en vies uit, hoewel dit bij sommige bureaus wel goed in orde is.

10. Veiligheid van arrestanten

Bedrijfsnoodplannen en Ontruimingsoefeningen

- In de tabel staat aangegeven of er een ontruimingsoefening heeft plaatsgevonden in het jaar voorafgaand aan het moment van het bezoek van de commissie. Er wordt meestal op de locaties zelf geoefend, maar er wordt ook wel alleen in algemene zin op een andere locatie dan de eigen werklocatie geoefend. Over het algemeen bevinden de ophoudkamers zich in de directe nabijheid van een plaats vluchtroute/buitendeur, waardoor ontruimen in zeer korte tijd plaats kan vinden. Dit kan alleen als er zich ook daadwerkelijk een verbalisant in de directe nabijheid van de ophoudkamers bevindt. Omdat er slechts een enkele keer arrestanten worden aangetroffen in de ophoudkamers, is moeilijk te toetsen of dit in de praktijk ook zo wordt uitgevoerd als dat men aangeeft tijdens de bezoeken.
- Regelmatig was het niet aantoonbaar middels een evaluatieverslag in de daarvoor bestemde BHV-map, of er wel een ontruimingsoefening had plaatsgevonden.

Navraag bij de coördinator BHV levert op dat de oefening veelal wel heeft plaatsgevonden maar dat het nog ontbreekt aan het verslag in de map. De CTA hecht er echter veel waarde aan dat ook het verslag zichtbaar in de BHV-map aanwezig is zodat ieder zich op de hoogte kan stellen van de leerpunten uit de oefening.

- Bedrijfsnoodplannen zijn aanwezig en worden geactualiseerd (voorzien van een recente datum).
- Wegens vele wijzigingen in de bezettingen per locatie, valt op dat er minder vaak een rooster met de BHV-bezetting aanwezig is.
- Vluchtroutes zijn over het algemeen vrij van spullen maar toch worden er soms op politiebureaus attributen aangetroffen in vluchtgangen en aanvoerroutes van ingeslotenen, die onhandig kunnen zijn in het geval van een calamiteit. De vluchtroutes zijn goed aangegeven, al dan niet met verlichte pictogrammen, m.u.v. de rechtbank in Leeuwarden (met goedkeuring van brandweer).

Medische zorg algemeen

Geen wijzigingen ten opzichte van het vorige jaar. De arrestantenverzorgers in de cellencomplexen zijn goed op de hoogte van de procedures rond het inschakelen van een arts en geven aan daarbij altijd het zekere voor het onzekere te nemen. Een mooi hulpmiddel hierbij is de “checklist inzet GGD-arts” die op diverse locaties werd aangetroffen. Op de politiebureaus wordt aangegeven dat indien een arrestant enige medische zorg nodig heeft, hij/zij bij voorkeur rechtstreeks wordt overgebracht naar een cellencomplex of indien hij/zij al in de ophoudkamer van het bureau verblijft, zo snel mogelijk wordt overgebracht naar een cellencomplex. De verstrekte medische zorg is tijdig en adequaat. Daar waar arrestanten zijn gesproken die medische zorg behoeften, uitten zij zich over het algemeen tevreden over de medische zorg.

Op politiebureaus valt op dat er vaak geen pleisters of verbandmiddelen in de directe nabijheid van de ophoudkamers zijn te vinden. Daarvoor moet men dan eerst het arrestantendeel verlaten. Op andere bureaus zijn er juist pleisterautomaten aanwezig bij de ophoudkamers.

Medicatieveiligheid in de cellencomplexen

Een punt van aandacht blijft de medicatieverstrekking in de cellencomplexen door arrestantenverzorgers (die daarvoor niet opgeleid zijn). Over het algemeen lijkt het proces in de praktijk vrij goed te verlopen. Wel valt op dat er grote verschillen zijn in de wijze van uitzetten en toedienen binnen de cellencomplexen onderling. In Assen wordt er gewerkt met baxters. Het is een wens van de arrestantenverzorgers om het baxtersysteem ook bij de andere complexen in te voeren.

In Leeuwarden wordt de medicatie uitgezet in de kantooruimte van de arrestantenverzorgers, waar altijd veel levendigheid is. Zie aanbevelingen.

In cellencomplex Hooghoudt (Groningen) is er een grote verbetering gemaakt met het op orde hebben van de medicijnkast en het aftekenen van medicatie.

Keukens en maaltijdverstrekking

Bureaus:

Bureaus beschikken niet over een keuken maar dragen er over het algemeen wel zorg voor dat indien nodig, een broodmaaltijd wordt verstrekt aan de ingeslotene.

Cellencomplexen:

De keukens van de cellencomplexen ogen over het algemeen schoon en opgeruimd. Ook wordt er zorgvuldig omgegaan met het verstrekken en bewaren van de maaltijden binnen de datum van houdbaarheid.

Rechtbanken:

In Leeuwarden wordt er, indien de ingeslotene zelf geen brood heeft meegenomen, geen brood verstrekt, in Groningen en Assen wel.

Legionella

De registratie van legionellapreventie is meestal niet inzichtelijk voor de commissieleden, omdat dit veelal onder verantwoordelijkheid van een huismeester wordt uitgevoerd. Uit navraag bij de coördinator legionella preventie Noord-Nederland blijkt dat alle tappunten etc. zijn opgenomen in de spoelschema's.

Overdracht van informatie tussen cellencomplex en P.I.

De mondelinge overdracht tussen P.I. en cellencomplex brengt het risico met zich mee dat relevante informatie over de ingeslotenen verloren gaat. Vanuit de cellencomplexen zet men zich wel in om relevante informatie zo goed mogelijk uit te wisselen.

Camera-toezicht, camera-observatie en communicatiemogelijkheden

Ophoudruimtes:

Er zijn ophoudkamers met intercoms, ophoudkamers met zoemers -waarbij de verbalisant in de directe nabijheid verblijft- en er kan sprake zijn van cameratoezicht.

Bij één politiebureau bleek de gebruikte zoemer voor verbalisanten niet goed hoorbaar.

De commissie geeft, net als voorgaande jaren, de overweging mee om zorgvuldig om te gaan met de keuze in communicatiemogelijkheid en bij cameratoezicht te waken voor het gevaar van schijnveiligheid. Het is belangrijk goed te regelen wie verantwoordelijk is voor de arrestant, wie de camerabeelden uitleest en deze beoordeelt. Miscommunicatie hierover kan leiden tot onveiligheid. Daarnaast blijft er net als voorgaande jaren, geconstateerd worden dat er wisselend wordt omgegaan met het aanzeggen van cameratoezicht. Niet op elk bureau waar zich een camera in de ophoudruimte bevindt, is de deur van de ophoudruimte voorzien van een camerasticker.

Binnen de cellencomplexen, waar soms sprake is van daadwerkelijke camera-observatie in een observatiecel, is de uitvoering van de observatie en toestemming HOVJ goed geregeld.

Vervoer

Regelmatig wordt door agenten aangegeven dat vervoer in de "gewone politieauto" voor onveilige situaties kan zorgen bij arrestanten die agressie vertonen. De aangetroffen politieauto's herbergen soms losse rommel die tot gevaarlijke situaties kan leiden of zijn vies. Agenten zien het vaak ook niet als hun taak of prioriteit om de auto op orde te houden. De gesproken arrestanten gaven aan op veilige wijze vervoerd te zijn.

11. Bejegening van arrestanten

De gesproken ingeslotenen binnen de cellencomplexen, laten zich over het algemeen positief uit ten aanzien van de bejegening, wijze van foullering, zorg en het vervoer. Ze worden volgens de regels, of vaker, gelucht, hebben dagelijks de gelegenheid om zich te douchen en worden op de hoogte gesteld van hun rechten en plichten. Ook is men tevreden over de aanwezigheid van de techno-zuilen met de mogelijkheid tot TV kijken.

Er is een enkele keer aangegeven door een arrestant in het cellencomplex dat zijn thuisfront niet op de hoogte was gesteld van zijn arrestatie.

Maaltijden cellencomplexen

Net als voorgaande jaren (sinds de aanbesteding van maaltijden heeft plaatsgevonden en broodmaaltijden bevroren in de verpakking worden aangeboden) wordt er door arrestanten vaak aangegeven dat de broodkwaliteit onder de maat is. Hoewel er ook arrestanten zijn gesproken die het wel goed genoeg vonden.

Over de warme maaltijden is men over het algemeen tevredener. Vaak zijn de maaltijden pasta's of maaltijden met rijst, er is weinig aanbod van klassiek Nederlands eten met aardappelen, groente en vlees. Wel zijn er altijd diverse soorten maaltijden aanwezig en ook vegetarisch/halal.

Wachttijden ingeslotenen rechtbanken en gerechtshof

De lange wachttijden voor de ingeslotenen in de rechtbanken te Groningen, Assen en Leeuwarden, duren onverminderd voort. Dit is een bekend landelijk probleem, wat zowel te maken heeft met de planningen van de zittingen in de rechtbank als met de planning van de DVO. Waar mogelijk worden ingeslotenen die lang moeten wachten, naar een cellencomplex gebracht, zodat ze daar kunnen luchten. De CTA is in afwachting van actie naar aanleiding van het rapport van de Nationale Ombudsman.

In Groningen wordt er tussen de middag een broodmaaltijd aangeboden (afkomstig uit het cellencomplex Hooghoudt) en is er wat lectuur aanwezig. In Assen wordt ook lectuur verschaft. De commissie doet net als vorig jaar, de aanbeveling om ook in de rechtbank Leeuwarden alsmede het gerechtshof, de mogelijkheid tot een broodmaaltijd te bieden en lectuur beschikbaar te stellen.

Toepassen straf/beheersmaatregelen

In de cellencomplexen en rechtbanken worden personen die voor overlast zorgen veelal zo ver mogelijk van de overige ophoudruimtes/cellen geplaatst of in een "hufferproof" cel. Een enkele keer wordt de mogelijkheid tot roken ontnomen.

Bijzondere doelgroepen

Minderjarigen

- Er is wederom geconstateerd dat arrestantenverzorgers en verbalisanten goed op de hoogte zijn van de bijzondere bejegeningvoorschriften en rechten betreffende minderjarigen.
De verschillen in het al dan niet laten roken van minderjarigen (indien de ouders toestemming geven) zijn opgeheven. Beleid is nu in alle cellencomplexen, dat minderjarigen hoe dan ook, geen gelegenheid tot roken wordt geboden.
- Er zijn geen minderjarige aangetroffen en dus ook niet geïnterviewd in 2017.

GGZ-cliënten/personen met verward gedrag

- In Groningen wordt er nu uitvoering gegeven aan een samenwerkingsconvenant met de GGZ. De "persoon met verward gedrag" die geen strafbaar feit heeft gepleegd, wordt door de verbalisant naar een daartoe bestemde locatie van de GGZ in de stad Groningen gebracht, in afwachting van een beoordeling door de GGZ. Het is nog onvoldoende bekend of deze oplossing afdoende is voor de problemen van voorheen. In Friesland en Drenthe is deze mogelijkheid er niet.
- Arrestantenverzorgers in Drenthe en Friesland geven net als voorgaande jaren aan dat GGZ-cliënten vaak een probleem vormen wegens het oneigenlijke gebruik van een ophoudkamer en de risico's die men loopt vanwege het onvoldoende toegerust zijn op psychiatrische problematiek.
- Bij een bezoek aan het cellencomplex in Assen viel op dat de aanwezige arrestantenverzorgers ten tijde van het bezoek, de problematiek van een duidelijk verwarde persoon leken te onderschatten. Deze persoon veroorzaakte in het complex geen overlast en dat leek het criterium te zijn om in dit geval, geen arts in te schakelen terwijl de man duidelijk verward en geagiteerd was.

Alcohol/drugs

- In de cellencomplexen is er veel kennis in het omgaan met alcohol- en drugsproblematiek bij arrestanten en wordt er veel aandacht besteed aan de medische zorg van hen. Methadon wordt niet eerder dan na 24 uur verstrekt

Ingeslotenen met medische problemen/vragen

- Bij medische problemen, drugs/alcoholproblematiek en GGZ-cliënten is het gebruikelijk dat deze personen zo snel mogelijk van een politiebureau naar een cellencomplex worden overgebracht, vanwege de daar aanwezig kennis en zorg. In de cellencomplexen worden de protocollen omtrent inschakelen arts gevolgd.

Vreemdelingen

- Er zijn geen bijzondere aandachtspunten omtrent vreemdelingen naar voren gekomen.

12. Bevindingen van ingeslotenen/arrestanten uit de interviews

In totaal zijn er 14 arrestanten/ingeslotenen gesproken, allen waren meerderjarig.

Tijdens bezoeken op politiebureaus zijn er geen arrestanten gesproken. Als ze al worden aangetroffen ten tijde van een bezoek, dan zijn ze net in verhoor, spreken ze de advocaat of gaan ze net weg.

De interviews vonden plaats in de cellencomplexen en rechtbanken. In de cellencomplexen uiten de arrestanten zich over het algemeen tevreden over de bejegening en de verzorging door de arrestantenverzorgers en de wijze van aanhouding. Bij de geïnterviewden was het protocol Salduz gevolgd. Men is volgens de geldende regels en protocollen behandeld en ervaart respect. De geïnterviewden gaven aan volgens de regels gelucht te zijn waarbij gerookt mag worden, dagelijks gelegenheid tot douchen te hebben en voldoende eten en drinken te hebben ontvangen. Arrestantenverzorgers geven aan dat er naast de vaste eetmomenten altijd de mogelijkheid bestaat om extra brood verstrekt te krijgen.

De bevroegde ingeslotenen van het gerechtshof van dat moment, beklagden zich over de lange wachttijd in de ophoudkamers zonder beschikbare lectuur.

13. Veiligheid arrestantenverzorgers

Beleid wapens afleggen

Net als vorig jaar blijkt dat er in de cellencomplexen en rechtbanken helder beleid is betreffende het dragen en/of afleggen van de dienstwapens. De commissie constateert dat dit beleid ook strikt wordt nageleefd. De commissie monitort tijdens de bezoeken of het al dan niet afleggen van bewapening bij - en in - ophoudkamers van politiebureaus tot risico's leidt voor arrestanten en/of diens verbalisanten/verzorgers. Tot nu toe zijn er geen situaties gemeld waarbij dit aan de orde was.

14. Het melden van incidenten aan de CTA' s

Binnen de LCCTA is afgesproken dat de CTA 's zich willen laten informeren door de eigen politie-eenheid bij de volgende incidenten:

- (poging tot) suïcide;
- (poging tot) ontsnapping;
- incidenten tijdens het vervoer met letsel voor de arrestant tot gevolg.

In 2017 zijn er 6 incidenten m.b.t. ingeslotenen/arrestanten, gemeld aan de CTA. Dit betrof 4 keer een poging tot suïcide en 2 keer verstrekking van verkeerde medicatie. Van deze incidenten vonden er 5 plaats binnen de cellencomplexen en 1 binnen politiebureau Rademarkt. Geen van de incidenten vormden voor de CTA aanleiding tot nadere bevraging van het incident.

De indruk bestaat dat niet elk incident daadwerkelijk gemeld wordt, niet uit onwil maar doordat er binnen de politieketen niet altijd aan wordt gedacht om de CTA in te lichten.

15. Communicatie commissie – leiding politie eenheid

De samenwerking verloopt plezierig. In juli heeft er een uitgebreid overleg plaats gevonden tussen een afvaardiging van de CTA en de heren R. Zwarter, P. Dol, E. Slomp en B. Schepers m.b.t. de actuele stand van zaken m.b.t. de arrestantenzorg en de voortgang van de verbeterpunten vanuit de CTA.

16. Gemonitorde verbeterpunten vanuit de IV en J en IGJ i.o.:

Hieronder volgen de verbeterpunten vanuit de IV en J en IGJ i.o. die gemonitord zijn door de commissie:

- *Informeel arrestanten proactief bij binnenkomst over de regels, rechten en procedures:* binnen de cellencomplexen is dit o.a. geregeld via de technozuilen in de cel. Deze zijn regelmatig defect maar herstelwerkzaamheden zijn gaande. In het cellencomplex Assen zijn recent alle technozuilen vervangen. In de politiebureaus zijn echter niet altijd folders beschikbaar voor ingeslotenen, hoewel er ook bureaus zijn waarbij dit heel goed geregeld is.
- *Wijs arrestanten proactief op de mogelijkheid, nadat toestemming is verkregen van de HOVJ, het thuisfront te informeren:* bij jeugdigen gebeurt dit standaard. In de cellencomplexen gaven de meeste arrestanten aan dat het thuisfront op de hoogte was van de arrestatie. Aangezien er nauwelijks arrestanten in politiebureaus zijn aangetroffen kon dit niet worden gecontroleerd door de CTA-leden.
- *Zorg voor een zorgvuldige overdracht van (medische) informatie van een cellencomplex naar een HvB of PI:* dit vindt veelal mondeling plaats, soms digitaal. De commissie kan het aanbevelen om een mondelinge overdracht altijd ook digitaal te bevestigen/ondersteunen.
- *Investeer in de opleiding en bijscholing van het personeel:* In 2017 heeft de CTA dit niet structureel op alle locaties gemonitord.
- *Medische dossiervorming verbeteren:* de landelijke aanbesteding wordt afgewacht en de daaruit voortvloeiende consequenties voor de arrestantenverzorgers. De CTA-leden constateren dat in de digitale systemen binnen de cellencomplexen, goed is te herleiden welke medische bijzonderheden er zijn geweest.
- *De IGZ beveelt aan de procedures rond het klaarmaken van de medicatie voor ingeslotenen aan te passen, zodat ingeslotenen er zeker van kunnen zijn dat zij hun op naam gestelde medicatie volgens voorschrift ontvangen:* Er zijn verschillen in het klaarzetten en verstrekken van medicatie tussen de cellencomplexen zelf maar ook de diverse bevraagde arrestantenverzorgers geven net verschillende antwoorden m.b.t. hun werkwijze. In het cellencomplex Leeuwarden valt op dat de medicatie wordt uitgezet in een drukke ruimte waar veel afleiding is. Medicatie uitzetten/voorbereiden in een rustige ruimte wordt dan ook dringend aanbevolen. De commissie constateert dat er zeker weer verbeteringen zijn aangebracht m.b.t. de medicatieveiligheid maar ziet graag dat arrestantenverzorgers over basale medicatiekennis beschikken en zich strikt houden aan heldere werkinstructies op dit vlak. In cellencomplex Assen wordt gewerkt met baxters. De CTA beveelt aan om ook in de andere cellencomplexen met het baxtersysteem te gaan werken. Dit is ook de wens van de arrestantenverzorgers en leiding.

17. Conclusie

- Over het algemeen is de zorg aan arrestanten/ingeslotenen, net als voorgaande jaren, behoorlijk in orde in Noord-Nederland qua veiligheid, zorg, bejegening en huisvesting. Vooral over de bejegening door de arrestantenverzorgers in de cellencomplexen laten de gesproken arrestanten zich positief uit. De arrestantenverzorgers praten met veel betrokkenheid over hun werk en doen duidelijk hun best om de zorg zo goed mogelijk vorm te geven. De cellencomplexen zien er verzorgd uit, registraties zijn in orde en de medische zorg is goed geregeld met korte lijnen. De rechtbanken hebben hun eigen, eerder beschreven aandachtspunten.

- In algehele zin is te constateren dat in Noord-Nederland een achteruitgang is te zien in het op orde hebben van de ophoudgedeeltes en arrestantenzorg in politiebureaus. Er ontbreekt op 23 locaties, een evaluatieverslag in de BHV-map, waardoor ten tijde van het CTA-bezoek niet is aan te tonen dat binnen het jaar een ontruimingsoefening heeft plaatsgevonden. Voorraden van dekens, bewaren van spullen van arrestanten etc. is vaak rommelig en onzorgvuldig. Verbanddozen zijn regelmatig over de datum, niet meer compleet of niet in de directe nabijheid van de ophoudruimtes zelf aanwezig.
- De medicatieveiligheid in de cellencomplexen lijkt binnen de gegeven omstandigheden heel redelijk op orde en verbetert geleidelijk.
- De wachttijden in de rechtbanken en het gerechtshof duren onverminderd voort. Dit wordt waar mogelijk opgelost door de ingeslotenen deels in een cellencomplex te laten wachten indien mogelijk. Ook de huisvesting in de rechtbanken en het gerechtshof laat te wensen over.
- In Groningen wordt m.b.t. de opvang van “verwarde personen” het samenwerkingsconvenant met de GGZ nu uitgevoerd.
- Cameratoezicht en het aanzeggen hiervan in de politiebureaus waar camera’s in de ophoudruimte aanwezig zijn, blijft een aandachtspunt.
- Voor wat betreft de ophoudkamers in politiebureaus is er nog steeds weinig informatie beschikbaar vanuit arrestanten zelf, omdat zij zelden worden aangetroffen.
- De communicatie en samenwerking met de politieleiding is plezierig verlopen en de aandachtspunten en aanbevelingen vanuit 2016 zijn veelal gerealiseerd of onderdeel van een langer lopend proces dan wel afhankelijk van landelijke ontwikkelingen zoals de lange wachttijd van ingeslotenen in de rechtbanken, de kwaliteit van het brood en de wens om medicatie aan te leveren in baxtersysteem.

Geconstateerde aandachtspunten met aanbevelingen:

- Aanbevolen wordt om op politiebureaus z.s.m. na een gehouden oefening zorg te dragen voor een verslag hiervan in de **BHV**-map en deze onder de aandacht te brengen.
- **Vluchtroutes en aanvoerroutes ingeslotenen politiebureaus** zijn niet altijd vrij van “rommel” , zware losse voorwerpen, fietsen etc. Het wordt aanbevolen om blijvend aandacht te hebben voor het vrijhouden van deze routes.
- De commissie blijft het net als voorgaande jaren, van belang vinden dat ingeslotenen/arrestanten er expliciet op gewezen worden dat ze onder **cameratoezicht** staan. Het wordt aanbevolen om bij die bureaus waar nog geen camerastickers op de deur van de ophoudkamers zijn geplakt, dit alsnog te doen. Zie de verslagen van desbetreffende bureaus.
- Aanbevolen wordt om ook in de rechtbank en het hof van Leeuwarden **lectuur** beschikbaar te stellen teneinde de verveling van ingeslotenen tegen te gaan. Verder is de CTA in afwachting van het onderzoek van de Nationale Ombudsman betreffende onderzoek naar de wachttijden.
- Aanbevolen wordt om de ophoudruimtes van de **rechtbank in Assen** op te knappen goed en de **rechtbank in Groningen** goed te reinigen en gebreken te herstellen. Zie de desbetreffende inspectieverslagen. De CTA zal een apart overleg inplannen met de verantwoordelijke voor de ophoudgedeeltes van de rechtbanken en het hof teneinde de aandachtspunten die onder verantwoordelijkheid van de **rechtbanken** vallen door te spreken.
- **Communicatiemiddelen** tussen ingeslotene en verbalisant op politiebureaus bij plaatsing van een arrestant altijd controleren op werking.
- Kennis en kunde betreffende **GGZ-cliënten** onder de aandacht houden en monitoren van de samenwerking in Groningen met de GGZ.
- **Medicatieveiligheid:** aanbevolen wordt om eenduidig beleid nog verder uit te werken maar vooral ook volgens afspraak te laten uitvoeren m.b.t. de aanlevering, het klaarzetten en verstrekken van medicatie in de cellencomplexen. Voor Leeuwarden

wordt aanbevolen om de medicatie klaar te zetten in een rustige ruimte zonder afleiding, zoals in Groningen gebeurt.

- Aanbevolen wordt om op elk bureau met ophoudkamers schone **dekens** beschikbaar te hebben.
- Voor politiebureaus wordt aanbevolen om per bureau iemand verantwoordelijk te maken voor het op orde houden van het ophoudgedeelte incl. voorraadbeheer etc. en in de “ophoudgang” een **verbandtrommel en pleisterautomaat** beschikbaar te hebben.
- De commissie beveelt aan om aandacht te hebben voor het op orde houden van **vervoersmiddelen** met het oog op veilige arrestantenzorg